

פרופ' גולדרייך נדרש להסביר בשימוע עצומות ופרסומים מ-15 השנים האחרונות

שר החינוך גלנט דרש מחתן פרס ישראל, שזכייתו הוקפאה בשל תמיכתו בהפסקת שיתוף פעולה עם אוניברסיטת אריאל, לנמק את עמדותיו. עורך דינו של גולדרייך כינה את השימוע "ועדה לבירור נאמנות ולגילוי סטיות פוליטיות"

אור קשתי 06:08 06.05.2021

שר החינוך יואב גלנט דרש בתחילת השבוע מפרופ' עודד גולדרייך ממכון ויצמן להתייבב לשימוע על שורה של עצומות ומכתבים פומביים עליהם חתם בכ-15 השנים האחרונות בנושא החרם על מדינת ישראל, תנועת ה-BDS ושיתוף הפעולה בין האקדמיה בישראל למערכת הביטחון. זאת, במסגרת "תהליך הבדיקה המתקיים בימים אלה בשאלת מועמדותך לפרס ישראל" — לשון ההזמנה שנשלחה אל גולדרייך.

בעקבות ביקורת מצד היועץ המשפטי לממשלה נסוג השר גלנט מהכוונה לערוך לגולדרייך שימוע פיזי, ובמקום זאת ביקש כי ימסור תגובה כתובה להאשמות נגדו. בתגובה אמר עו"ד מיכאל ספרד, המייצג את גולדרייך, כי "אין שום תוחלת משפטית לשימוע, לא בעל פה ולא בכתב" והודיע כי לא ישתפו פעולה עם "האופי המקארטיסטי הבוטה של ההליך".

על ההזמנה לשימוע חתום יועץ השר החינוך לפרסי ישראל, דוד פלבר. "טרם קבלת החלטה", כתב לגולדרייך, "ביקשני השר להזמין לפגישה, במהלכה אבקש לקבל התייחסותך באופן מפורט וממצה" לנסיבות חתימתו של גולדרייך על חמישה פרסומים פומביים בנושא החרם, ו"ועמדתך, במועד חתימתם והיום, בקשר אליהם". ככל הידוע, ההרכב המדויק של משתתפי הפגישה טרם סוכם, אך היו אמורים להשתתף בה נציגים קרובים של השר גלנט ואנשי הייעוץ המשפטי של משרד החינוך.

הפרסומים שגולדרייך התבקש למסור פרטים עליהם כוללים עצומה בינלאומית שפורסמה בחודש מארס האחרון אשר קראה לאיחוד האירופי להפסיק שיתופי פעולה עם אוניברסיטת אריאל; עצומה מ-2019 לפרלמנט הגרמני, שהביעה התנגדות לטענה כי תנועת ה-BDS היא אנטישמית; מאמר מ-2014 שעסק בשאלת ההצדקות האפשריות להטלת חרם על ישראל; עצומה מ-2011, עליה חתמו מאות אנשים, המתנגדת ל"חוק החרם"; עצומה מ-2008 שקראה לכנסייה המתודיסטית שלא לתמוך בחברות ש"מאפשרות לכיבוש להמשיך"; ומכתב תגובה מ-2005 לכתבה בעיתון הגארדיאן, לפיו "חרם מסייע לאכוף את החוק הבינלאומי".

על שלושה מבין הפרסומים (העצומה מ-2019, המאמר מ-2014 והעצומה מ-2008) כבר קבע היועץ המשפטי ש"אביחי מנדלבלויט בתגובתו לבג"ץ, כי הם אינם מצדיקים "מבחינה משפטית החלטה שלא לאשר את המלצתה של ועדת השופטים" להעניק לגולדרייך את פרס ישראל. לעומת זאת, הוא הסכים כי העצומה האחרונה דורשת "ליבון משפטי".

למודעה נגד "חוק החרם" לפני כעשר שנים ולמכתב התגובה לעיתון הבריטי מלפני 16 שנים טרם התייחס מנדלבלויט. "חלק מהפרסומים עלה בחיפוש פשוט באינטרנט, וחלק הגיע לאחר שהפרשה התפרסמה. אנשים נידבו מידע ברשותם", אמר מקור המעורה בפרטים, והתייחס בכך גם לארגון "אם תרצו".

עוד נדרש גולדרייך למסור "הסברים על פעילותך בארגון 'אקדמיה לשוויון' ותמיכתך הלכאורית בקריאתו להפסקת שיתוף פעולה האקדמי בין האקדמיה הישראלית לבין מערכת הביטחון הישראלית", לשון המכתב. ב"אקדמיה לשוויון" חברים חברי סגל ממוסדות אקדמיים שונים, והתנועה מבקשת לקדם "שוויון וייצוג של כל הציבורים החיים בישראל".

נושא נוסף היה בירור "עמדתו העקרונית" של גולדרייך כלפי ה-BDS ו"בשאלת החרמות של מוסדות אקדמיה ואקדמאים ישראלים, ובכלל זה אוניברסיטת אריאל". יש לציין כי בתשובה לפניית ועדת הפרס, הבהיר גולדרייך כי הוא איננו "תומך ב-BDS ומעולם לא תמכתי בארגון זה".

ביקורת במשרד המשפטים

ביום ראשון אחר הצהריים שלח היועץ פלבר לגולדרייך את ההזמנה לשימוע, והציע כמה מועדים אפשריים במשך השבוע. ואולם, למחרת בבוקר כתבה בכירה בייעוץ המשפטי של משרד החינוך לעו"ד ספרד כי "אין מקום שתשיבו למכתב שנשלח, וישלח מכתב מתוקן בהקדם".

לדברי גורמים הבקיאים בפרטים, ההזמנה לשימוע נשלחה מבלי ליידע את היועמ"ש ומקור במשרד המשפטים מתח על כך ביקורת קשה. כאשר היועמ"ש גילה, בדיעבד, הורה להחליף את הפגישה בפועל בבקשה לקבל התייחסות כתובה. אתמול שלח פלבר את המכתב המתוקן, ממנו עולה כי השימוע לא בוטל - אלא רק הדרישה מגולדרייך להשתתף בו.

"גם בחלומותיי השחורים ביותר לא דמיינתי שאראה מסמך כמכתבך הראשון, שבראשו מתנוסס סמל מדינת ישראל ותחתיו הזמנה משר לאזרח לסור לבירור שעניינו עמדותיו הפוליטיות של האזרח", כתב עו"ד ספרד לפלבר. "מהורי שעלו לישראל מפולין בשנות השישים שמעתי על תרבויות שלטוניות שבהן אזרחים אמורים לתת דין וחשבון לשלטון על התבטאויות, עצומות ומכתבים שכתבו בנושאים פוליטיים, אבל כמי שנולד וגדל כאן לא העליתי על דעתי שאראה דבר כזה בעברית".

ספרד הוסיף כי הפגישה - כמו גם ההזמנה להתייחסות בכתב - היא למעשה "שימוע בפני ועדה לבירור נאמנות ולגילוי סטיות פוליטיות" נוסח ישראל, שלמרבה הבושה החליט שר החינוך להקים". זאת, לצד התנגדות עקרונית ל"רלבנטיות של הסוגיות שהועלו במכתבך לשאלת זכאותו של פרופ' גולדרייך לקבל את פרס ישראל".

בתחילת אפריל קיבלו שלושת שופטי בג"ץ - יצחק עמית, נעם סולברג ויעל וילנר - את בקשת גלנט לבדוק במשך חודש אם הוא יכול לסרב להעניק את פרס ישראל במתמטיקה ומדעי המחשב לגולדרייך, בין השאר בשל חתימתו על עצומה הקוראת לאיחוד האירופי להפסיק לשתף פעולה עם אוניברסיטת אריאל.

מכיוון שההחלטה התקבלה כמה ימים לפני צילום טקס פרסי ישראל, משמעותה בפועל היתה מניעת מתן הפרס לגולדרייך עד קבלת החלטה סופית בעניין. למחרת החלטת השופטים כתב גלנט כי "ננצל את הזמן שהועמד לרשותנו על מנת להשלים את הבדיקה אם התנערותו הנוכחית של הפרופסור מתנועת החרם היא כנה", ובהתאם יחליט אם להעניק לו את הפרס.

ממשרד החינוך לא נמסרה תגובה.